

אלו נערות פרק שלישי כתובות

לו.

עין משפט
נר מצוה

בד א מיי פ"א מהל' עברה צמולה הל' אי יג סמג עשין כד טור אה"ע סי' קעו: **ב** מיי פ"א מהל' גירושין הל' ד סמג עשין כ טו"ע אה"ע סי' קנא סעי' יב: **ג** מיי פ"א מהל' אישות הלכה ג ד ח סמג עשין מה טו"ע שם סי' ק"ו סעיף ה' ונכ"כ אלפס פ"א דמיתותין דף ט: [ס:] **ד** מיי שם טו"ע שם סעי' ו: **ה** מיי פ"א מהל' אישורי צמולה הל' יט סמג לאוין קול' ונכ"כ אלפס שם:

[אבל חייבי לאוין יש להן קנס ומני שמעון התימני היא. לא הוה מני למימר מני רבי נחוניא היא לדלידיה לא הוה קרי להו שניות שהרי משוה חייבי כריתות לחייבי מיתות צ"ד והא דלא קאמר הא מני רבי עקיבא ועריות חייבי מיתות ושניות חייבי כריתות ויחייבי לאוין אלף דניחא ליה לאוקמי אפי' כרבנן דאמרי קידושין מופסין ועוד משום דקאמר בלשנא קמא מני שמעון התימני היא קאמר נמי באיכא דאמרי מני רבי שמעון בן מנסיא היא דהוי בר פלוגתיה דשמעון התימני:]

עד שירבה השחור בו'. אית דלא גרסי על הלזן משום דאמרינן צפרק צא סימון (מדה דף נב. וסס) לא שירצה ממש אלף כדי שיהו שתי שערות שזככות ונראה כמו שירצה שחור ועל הלזן משמע יותר מן הלזן ור"ת פירש על הלזן שהשערות סמוך לזכר הם שחורים וזרעם לזניסו: **זן דברי ר"מ.** אמתימין ללקמן (דף מ:) לכל מקום שיש מכה אין קנס קאמר לה רב יהודה: **ואם איתא זן דברי ר"מ ורבי יהודה מיבעי ליה. ואע"ג**

ערויות ממש מדברי סופרים כיון דמדאורייתא חזיא ליה אמאי אין להן קנס אלא ערויות חייבי מיתות בית דין שניות חייבי כריתות אבל חייבי לאוין יש להן קנס ומני ש' שמעון התימני היא איכא דאמרי ערויות חייבי מיתות ב"ד וחייבי כריתות שניות חייבי לאוין מני ר"ש בן מנסיא היא: **הממאנת אין לה לא קנס ולא פיתוי הא קטנה בעלמא אית לה מני רבנן היא דאמרי קטנה יש לה קנס אימא סיפא איילונית אין לה לא קנס ולא פיתוי אהא לר"מ דאמר קטנה אין לה קנס והא מקטנותה יצתה לבגד רישא רבנן וסיפא ר"מ וכ"ת כולה ר"מ היא ובממאנת סבר לה כרבי יהודה ומי סבר לה והתניא עד מתי הבת ממאנת עד שתביא שתי שערות דברי ר"מ ר' יהודה אומר עד שירבה שחור על הלזן אלא ר' יהודה היא ובקטנה סבר לה כר"מ ומי סבר לה והאמר רב יהודה אמר רב ז' דברי ר"מ ואם איתא ז' דברי ר"מ ור' יהודה מיבעי ליה האי תנא סבר לה כר"מ בחדא ופליגי עליה בחדא פרס אמר מאי ממאנת הראויה למאן וליתני קטנה קשיא: איילונית אין לה לא קנס ולא פיתוי ורמינהי החרשת והשוטה ואיילונית יש להן קנס ויש להן טענת בתולים והא רומיא הא ר"מ הא רבנן ודקארי לה מאי קארי לה משום דאית ליה למירמא אחריתי עילויה החרשת והשוטה והבוגרת ומוכת עין אין להן טענת בתולים והסומא ואיילונית יש להן טענת בתולים סומכום אומר משום ר"מ סומא אין לה טענת בתולים אמר רב ששת לא קשיא הא רבן גמליאל והא ר' יהושע אימר דשמעת ליה לרבן גמליאל היכא דקא טענה איהי היכא דלא קא טענה איהי מו שמעת ליה אין כיון דאמר ר"ג מדימנא כגון ז' פתח פוך לאלם הוא: והבוגרת אין לה טענת בתולים: והאמר רב ב' בוגרת נותנין לה לילה הראשון אי**

ערויות ממש. המפורש בלחרי מותי והן ככריתות: שניות. שגורו חכמים על שניות להן להרחיק מן העזירה כגון אם אמו ואם אביו ושאר ערויות השנויות בפרק צ' דיבמות (דף קכא): **כיון דשניות חזוין ליה מדאורייתא.** קרינן ציה ולו מהיה ללשה: **אמאי אין לה קנס.** בשלמא בעריות איכא למימר כשמעון התימני דלית ליה נערה נערה הנערה אלף שניות קשיא: **שמעון התימני.** צריש פירקין דאמר אשה שיש צה יהיה: ר"ש בן מנסיא. דאמר אשה הראויה לקיימה: **רבנן היא.** דפליגי אדר"מ צריש פירקין: **וזממאנת סבר לה כר' יהודה.** דאמר נערה ממאנת והכי מידוק מינה נערה ממאנת אין לה קנס הא נערה בעלמא יש לה קנס: **עד שצביא שתי שערות.** ומשהצביא איהי ממאנת ואפילו לא בעל לאחר מיכן: **רבי יהודה אומר.** אם לא בעל לאחר שגדלה ממאנת: **עד שירצה שחור על הלזן.** ונכ"כ (מ) מפירש שתי שערות שזככות ונראה כמו שירצה השחור: **אלא ר' יהודה היא.** וזממאנת נערה אשמעינן דאין לה קנס ולא מדוק הא קטנה יש לה קנס וגבי איילונית דמנא נמי אין לה קנס משום דצקטנה סבר כר"מ וזו מקטנותה יצאת לצגרי: **זו דברי ר'.** לקמן צפרקין (דף מ:): **סבר לה כר' מאיר.** דקטנה אין לה קנס משום הכי אין קנס באילונית: **ופליגי עליה.** בזממאנת ואמר עד שירצה השחור וכי תנא הממאנת אין לה קנס הא הרלויה למאן יש לה קנס בנערה קאמר: **מאי ממאנת הראויה למאן.** כלומר כל קטנה קאמר וכולה ר"מ היא: **ויש להן טענת בתולים.** להפסידה כתובה: **הא ר"מ.** דאמר קטנה אין לה קנס ואילונית מקטנותה יצתה לצגרי: **ודקארי לה מאי קארי לה.** מי שהשיב תשובה זו צבית המדרש מה עלתה על רוחו ולא סבירא ליה דאיכא לאוקמינהו כר"מ ורבנן: **משום דאיש ליה נמירמא אחרישא עליה.** לא הביאה לזבית המדרש אלף לפי שיש להשיב אחרת על זו חרשת ושוטה אחרת נשואה: **בוגרת.** צמולה כלים מאיליהן: **הא רבן גמליאל.** דאמר צפ"ק (דף יב:) היא אומרת משאירסתני נאנסתי נאנסת הכא נמי אין לה טענת בתולים להפסידה כתובתה דאמרינן אי הוה פקחת לטעון הוה טענה משאירסתני נאנסתי וקשה לר"י ומהימנא: **הא רבי יהושע.** דאמר (ס) לא מפיה אנו חייני הכא יש לה טענת צמולה דאי נמי הוה טענה קמן לא מהימנינן לה: **וטענין לה לילה הראשון.** ובעל כמה צעילות ותלינן כל דמים של אותו הלילה צדס בתולים. אלמא אית לה דם בתולים לבוגרת דאי לא הוה בעי למיתב לה אלף צעילת מנחה וכיון דאית לה בתולים היכא דבעל ולא מנא דם תפסיד כתובתה דהא כנסה בחוקת צמולה ומנחה צעולה:

תוספות ר"ד
תנו רבנן. החרשת והשוטה והבוגרת ומכ"כ אין להם קנס וא"ל טענת בתולים פ"י להפסידן כתובתן חרשת ושוטה לא דאמרי אי הוה פקחת לטעון הוה טענו כל חד וחדא משאירסתני נאנסתי ומיהמן בוגרת נמי לא שבתולי' כלין מאליהן האיילונית והסומא יש להן ט"ב פ"י (ס) ודוקא דקא טענין טענת פ"ב אבל אי טענין טענת דמים ל"ל דבוגרת כלין בתוליה. אבל פתח נעול יש לה (והרב) אומר היפך טענת דמים יש לה טענת פ"ב אין לה: (לה):

דרבי יונתן ור' יאשיהו סבירא להו כר"מ כס"פ ד' מיתות (פסהדין סו: וסס) לפי ר"ת דפי' עד שיהיו שניים שזין צמימה אחת ואפי' לפ"ה דמפרש צני עושנין מ"מ ר' יאשיהו כר' מאיר סבירא ליה דלית ליה הא דדרשי רבנן לקמן (דף מ:) כאלן נערה כו' דהא פטר קטנה מאורסה מ"מ לא קאמר זו דברי ר"מ ור' יאשיהו דלא פריך הכא זו דברי ר"מ ורבי יהודה מיבעי ליה אלף משום דרבי יהודה בר פלוגתיה דר"מ ור"מ בכלל חכמים דפליגי עליה ולהכי אם איתא דלא פליגי ה"ל למימר זו דברי ר"מ ור' יהודה אלף קשה דה"ל למימר הא מני ר' יאשיהו היא וזממאנת סבר לה כר' יהודה:

דהכי טענין לה הכי מספק לאפוקי ממונא כיון דאיהי לא טענה דחוקת גופה איתרע דהוי שור שחוט לפניך אבל חוקת ממון לא איתרע ומיהו מצ"ח ר"י ראה לפי הקונטרס דאמר צפ' הדמיר (לקמן עו: וסס) לא הוגלד פי המכה המוילא מחזירו עליו הראיה ומפרש דאפי' לא יהיב טבח דמי על הטבח להצביא ראה שצרשות המוכר נטרפה והא דמפרש רב אשי למתני' דהמדיר דהוי צה מומין ועודה צבית אציה על האב להצביא ראה רישא מנה לאצא צידך סיפא מנה לי צידך לא מטעם דברי ושמת צרי עדיף כדמשמע לפוס ריהטא דא"כ הוה קשה דהכי טענין לה הכי אלף כדפי' התם צקונטרס רישא מנה לאצא צידך דלגבי דיהוה חוקת הגוף ידיה וכן לפרש דאי טענס צרי קאמר התם אמאי קאמר דעודה צבית אציה על האב להצביא ראה דמשתאירסה נולדו צרה מומין אמאי צריך להצביא ראה כיון דאמר צרי לי דבכל ענין משמע דצריך להצביא ראה אפילו אב אמר צרי לי ולר"י נראה לפרש הכא דאין להן טענת צמולה לפי שזממאנת מוכת עין היא ואע"ג דכולהו נמי חטוטי מחצטן מ"מ שאר נשים יש להן טענת צמולה מדלא קאמרי שהן מוכת עין אבל הנך חרשת ושוטה דלא מני אמרי בחוקת מוכת עין נשאות וכן נראה דכרוב ספרים ל"ג לעיל בצרייתא אלף החרשת והשוטה והאיילונית יש להן קנס ומו לא וזין כתוב צרוב ספרים ויש להן טענת צמולה ולפ"י פריך שפיר דמדקאמר יש להן קנס אלמא לא חשבינן להו בחוקת מוכת עין אבל לפי הקונטרס מאי קפריך הכא נמי בחוקת צמולה חשבינן להו דהא אמרינן השתא ס' דמשתאירסה נאנסה ורשב"א ס' הקשה לפ"י דאמאי לא משני הא דקתני אין להן טענת צמולה כר"מ דאמר צפ"ק (נעיל ג.) מוכת עין צין הכיר צה צין לא הכיר צה מאתים והא דקתני יש להן טענת צמולה ס' כרבנן דאמרי כתובתן מנה וכי מימא משום דקתני חרשת דומיא דאיילונית הא ע"כ איילונית גופה לא הפסידה כתובתה לגמרי דהא רב ששת דמשיני הא ר"ג הא ר' יהושע סבירא ליה צפ"ק (דף יא:) כנסה בחוקת צמולה וזממאנת צעולה יש לה כתובתה מנה:

(א) כן פי' קה"א אנוגרת ונראה ור"ל פי' דחוקת דקא טענין טענת דמים אלף אי טענין טענת פ"ב טענת טענה דבוגרת כלו בתוליה וכי:

תורה אור השלם
1. פתח פוך לאלם אל דין פל גבי חלוף: משולי לא ח

מוסף רש"י
עד שירבה השחור. כלומר ששחור אותו מקום שערות הככה (נדה נב.) שיוקף אותו מקום בשער ובמסכת נדה (סס) מפרש לא שירצה שחור אלף שיהו שתי שערות ארוכות שזככות ונראה כמו שירצה השחור (חולין כו.) בוגרת נותנין לה לילה הראשון. ואפילו לזבית דאמרי בגיני זמנה לנאות ארבעה. הני מילי נערה, דמשינשימי העגורים הוי זמנה. אלף בוגרת לילה הראשון ומו לא (נדה טו:).